

ABSE 09

Det operativa skogsbruket i Sverige bygger idag till mer än 90 % på entreprenad. Entreprenadavtalet blir därmed en viktig ingrediens i skogsbrukets vardag; hur ser entreprenadåtagandet ut, hur ska åtagandet ersättas och vad händer om något går snett.

Efter några år av ökande fokus på området upphandling och avtal beslutades 2007 om ett utvecklingsprojekt på temat tydliga entreprenadavtal. Resultatet är bl. a. Allmänna Bestämmelser för Skogsentreprenad som representerar för både entreprenörer och beställare i skogsbruket har förhandlat fram tillsammans¹. Eftersom dokumentet förhandlades klart under 2009 heter det ABSE 09.

Den viktigaste anledningen till att en bransch väljer att utveckla allmänna bestämmelser är att lagstiftning som reglerar professionella entreprenadavtalsförhållanden i princip helt saknas (jfr konsumentköpslagarna som är väldigt precisa). Som bransch har man därför mycket att vinna på att försöka precisera lagboken och komma överens om vettiga, genomarbetade "spelregler" som man lyfter in i avtalet genom en enkel hänvisning i kontraktet. Självfallet kan man aldrig avtala bort de rådande lagar som eventuellt finns. ABSE 09 är avsett att användas för de flesta skogliga entreprenader; drivning, markberedning, röjning och föryngring m fl. Man måste ha refererat till de allmänna bestämmelserna för att de ska gälla i det enskilda kontraktet.

ABSE 09 innehåller (förutom förord och en ordlista med definitioner på entreprenadtermer) åtta kapitel:

- Kapitel 1** Omfattning
- Kapitel 2** Genomförande
- Kapitel 3** Organisation
- Kapitel 4** Tider
- Kapitel 5** Ansvar och avhjälpande
- Kapitel 6** Ekonomi
- Kapitel 7** Hävning och frånträde
- Kapitel 8** Tvist

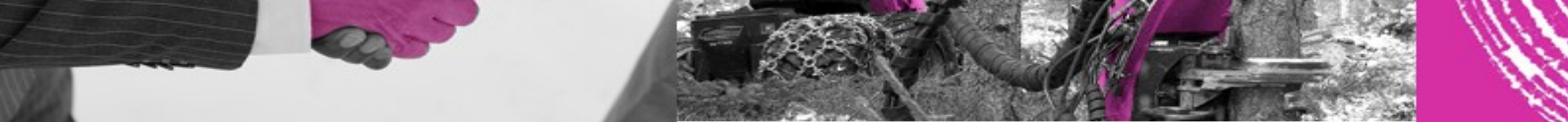
ABSE 09 är alltså en grundplåt för entreprenadavtal, men måste kompletteras med information om den specifika uppgörelsen. Mer information om de allmänna bestämmelserna och APSE-systemet (mallar för att skriva det enskilda kontraktet) finns i Skogforsk Resultat nr 3, 2010 och på hemsidan www.apse.se. Där finns också ABSE 09 att ladda hem gratis. Alla är välkomna att använda APSE och ABSE 09 i sina avtal.

ABSE 09 kopplat till skada på mark och vatten

Ett bra avtal fördelar uppgifter och tillhörande ansvar mellan parterna till billigaste möjliga totalkostnad. Den som har störst påverkan på arbetsresultatet t e x bär lämpligen ansvaret för utfört arbete. När man läser ABSE 09 ska man komma ihåg att dokumentet handlar om att precisera det ansvar man som entreprenör tar på sig i och med att man åtar sig att arbeta åt någon annan, dvs det ansvar man beställaren fransäger sig. Diskuterar man skador på mark och vatten är det f f a avtalstext om hur arbetet skall utföras och vem som bär ansvar för fel och brist i utförd entreprenad som är intressant. Nedan följer ett axplock, men den som firmatecknar (och därmed kan hållas ansvarig för ingånget avtal) bör definitivt sätta sig in i hela ABSE 09 för ett fullgott sammanhang.

I förordet uttrycker branschen de kärnvärden som skogsbruksarbete i entreprenadregi handlar om. Allt utfört arbete omfattas av och utvärderas med hjälp av dessa s. k. portalförklaringar. Där står bl. a

¹ Idag SMF Skogsentreprenörerna, Sveaskog, Holmen, SCA, Skogssällskapet, Mellanskog, Norrskog, Norra skogsägarna och Korsnäs. Tillsammans representerar de drygt 50 % av den produktiva skogsmarken i Sverige.

Vid utarbetandet av ABSE 09 har stor vikt lagts vid arbetsmiljöfrågor, hänsynen till natur- och kulturmiljövärden samt vid att parterna bedriver sin verksamhet seriöst så att inte gällande författningar, avtal eller god sed på arbetsmarknaden åsidosätts.

Kapitel 1 handlar om "inför" avtalsskrivandet; alltså inte så mycket om det löpande arbetet men § 5 talar om att ett grundansvar faller på den part som tillhandahåller information (oftast beställaren). Utan att nagga på § 5 talar § 6 och § 7 om att entreprenören dock alltid anlitas som fackman. I § 11 tydliggörs att entreprenören är skyldig att hålla sig uppdaterad med författningar och myndighetsföreskrifter – också om de förändras under avtalstiden.

Kapitel 2 handlar om det operativa genomförandet, d v s när kontraktstid och –arbete påbörjats. I § 1 står

Entreprenören skall genomföra entreprenaden i överensstämmelse med kontraktshandlingarna samt de traktidirektiv, anvisningar och tillämpningsföreskrifter som beställaren lämnar till entreprenören under kontraktstiden.

Entreprenören skall utföra arbetena fackmässigt och är skyldig att kontrollera av beställaren tillhandahållna uppgifter och andra förhållanden av betydelse för uppdraget. Detta inskränker inte beställarens ansvar för lämnade uppgifter enligt kapitel 1 § 5.

Entreprenören skall i möjligaste mån undvika att skador uppkommer till följd av entreprenaden på t.ex. mark, vägar, vatten och kvarstående skog samt visa särskild hänsyn till natur- och kulturmiljöobjekt.

En viktig paragraf är § 4. Här vill parterna öppna för att beställaren kan ta på sig skadeansvaret för vissa skador – om samråd skett enligt:

Parterna är skyldiga att hålla varandra underrättade om förhållanden som kan antas ha betydelse för entreprenaden. Efter underrättelse skall parterna utan dröjsmål samråda med varandra och, om så krävs, beställaren lämna besked om arbetets fortsatta bedrivande.

Beställaren svarar för förutsebara och typiska skador till följd av lämnade besked om t.ex. färdväg eller arbete vid brandrisk. Det åligger dock alltid entreprenören att göra en egen fackmässig riskbedömning samt vidta rimliga åtgärder för att undvika och begränsa sådana skador.

Alltså – ser man som entreprenör att man t e x kommer att köra sönder marken mer än vad som är "normalt" så är man skyldig att samråda med beställare. Om man gjort detta kan man kräva ett besked av beställare. I detta läge vill man som beställare kunna ta på sig ansvaret för typiska skador om man väljer att lämna beskedet att entreprenör skall köra ändå. Rekommendation till parterna är att dokumentera ett sådant besked skriftligt.

Kapitel 5 handlar om ansvar och avhjälpande. §5, §6, §7, §8 talar om att entreprenör ansvarar för fel och brist liksom för skada och följskada. Man har alltså ett strikt skadeansvar som entreprenör. Dock har detta ansvar begränsats i pengar (§9 max belopp är 235 prisbasbelopp per skada) och i tid (§10 ansvarstiden är kortad till två år jfr. tio år som annars gäller).

§ 14, §15 och §16 talar om att entreprenör har rättighet och skyldighet att avhjälpa både fel och brist i entreprenaden. Enda undantaget från detta är om beställaren finner det direkt olämpligt och kan redovisa beaktansvärda skäl för detta. (t ex om man i köpskog kört sönder väldigt grovt och markägaren inte under några omständigheter vill ha tillbaka entreprenören i fråga på sin mark)

Kapitel 7 redogör för hävningsgrunder. I §1 punkt 1. står att man som beställare kan häva ett avtal om entreprenör i väsentligt hänseende inte fullgör sina skyldigheter enligt avtalet och rättelse inte sker utan dröjsmål efter meddelande från beställares sida. Man kan alltså tänka sig att om entreprenör upprepade gånger kör sönder mark (vilket avtalet stipulerar att man inte ska) och allmänt uppträder icke fackmannamässigt så kan beställaren faktiskt häva ingånget avtal.

